

0 svetli sabljici in iskrem konjiču.

Spisal E. Gangl.

Popolnoma so pozabili nanj.

V kuhinji je použil skledico mleka z rumenimi žganci, potem se je odpravil zadaj za hišo, kjer je tako lepa in mehka trava in pa velik, prijazen hlad. Ko je stopil iz kuhinje na vežo, je pogledal mimogrede skozi odprta vrata v sobo. Tam je še zmeraj ležala njegova mati na visoki, belo pregrnjeni postelji prav sredi sobe. Nič si ni mislil, ko je šel tako mimo sobe in mimo odprtih vrat po veži in potem črez prag zadaj za hišo, kjer je tako lepa in mehka trava in pa velik, prijazen hlad.

Za njim je umrl šepetajoči glas tistih sosed, ki so prišle k njim in danes že drugi dan postajale tam okolo njegove matere.

Tinek je sedel v travo, sklenil roke okolo kolen in gledal tja v daljo, koder je trepetala vročina poletnega popoldneva.

Nič kaj prav mu ni hotelo v glavo, zakaj so premaknili mamičino posteljo tam iz kota pri peči prav na sredo sobe, potem zakaj so napravili tako visoko zglavje, postavili okrog lončke rož in prižgali sveče in zakaj je legla na to čudno posteljo mamica, oblečena v najlepšo obleko, ki jo je nosila samo ob nedeljah k maši, in zakaj je ležala njegova mamica tako mirno in tiho med rožicami in svečami in se mu še oglasiti ni hotela, ko jo je včeraj in danes tolikokrat poklical.

To je res: že več časa je polegala mati. Časih ni po ves dan stopila iz postelje. On, Tinek, je že davno vstal, mamica pa le ni hotela. Ali dobro se spominja, da še ni dolgo od tedaj, ko ga je mati hodila klicat, da naj vstane. Torej je gotovo ona vstajala pred njim. Pozneje je pa on vstajal pred njo — on, Tinek, ki ga je tolikokrat okregala z zaspančkom.

In Tinek se je kar na glas zasmeljal: „Ha, ha!“

V tem je začul otrok, kako nekdo v sobi razbija. Bilo je čuti, kakor da s kladivom zabija v nekaj votlega dolge in močne žreblje, zakaj udarci so jasno odmevali celo skozi zaprta okna tja zadaj za hišo. Tinek je že hotel vstati, da bi pogledal, kdo ropoče po hiši. Ker se ga je pa prijemal spanec, je rajši legel v travo, da zaspi. Ni še bil popolnoma zaspal, kar priplava doli iz doline tja prav do njega glas zvonov. Bilo je čuti, da pojo žalostno. Samo ob nedeljah so peli veselo, ko so vabili ljudi k večer-

nicam. Danes pa ni bila nedelja, čeprav ima njegova mati nedeljsko obleko, zakaj danes ni bil Tinek pri maši in tudi sosed je zjutraj cepil drva na dvorišču.

E, pa ravno zdaj morajo zvoniti, ko bi tako rad zaspal. Kar nehote je odprl oči, in njegovi pogledi so splavali tja v dolino, odkoder je prihajal glas zvonov. Tam je stala bela cerkvena sredi pokopališča. Od tam je prihajal glas zvonov. Potem je Tinek zopet zaprl oči in pritisnil dlani nanje. Čimbolj je umiralo zvonjenje. Naposled ga ni čul nič več. Zaspal je.

Medtem so pa položili njegovo mamico v rakev, črno pobarvano. Štirje možje so jo postavili na hišni prag. Vse polno ljudi se je nabralo pred hišo. Tam po poti je prihajal duhovnik v črnem talarju, beli srajci in črni štoli. Eden izmed ministrantov je nosil spredaj križ, druga dva, ki sta šla za njim, sta nosila kadinico in škropilnico. Ljudje so prižgali sveče. Duhovnik je molil in kadil in škropil. Možje so dvignili krsto, in izprevod se je pomaknil izpred hiše ter zavil doli na cesto proti pokopališču.

Tinek je pa spal. Seveda: pozabili so nanj, in nihče ga ni poklical. Izprevod se je bil že izlil v cerkev, ko si je Tinek pomencal oči. Zbudil se je in se brž zravnal pokonci. V tistem trenutku se mu je zatožilo po mami, zato je naglo stopil do hišnih vrat, da gre pogledat, ali mu še mati tako mirno in tiho spi. Hišna vrata pa so bila zaklenjena. Tinek pritiska in pritiska kljuko — a vse zaman: zaklenjeno je zaklenjeno!

In tako čudno je vonjalo okrog hiše, po kadilu kakor v cerkvi in po svečah, ki so gorele in ugasnile, in po ovenelih rožah.

Tinek je začutil, kakor da se mu hoče jokati.

Vendar poizkusi še enkrat, ali so res vrata zaprta. Seveda so. Čisto in popolnoma so zaklenjena, da ne more še v hišo k mami. Tinku so se posolzile oči. Solze so mu prišle kar same ob sebi v oči in so mu tekle — debele kot leščniki — po licih.

„Mama, mama!“ je začel klicati otrok.

A njegov glas ni dobil odziva: razgubil se je v dalji, med vejami dreves, med grmovjem ob vrtnem plotu.

Tinku je prihajalo čimdalje težje. Dvakrat je obšel hišo kroginkrog in klical mater. Ko se je tretjič namenil okrog hiše, je zapazil, da je okno v sobo odprto. Pod oknom je ležal sklad preklanih drv. Nanje spleza Tinek, da pogleda v sobo, kaj vendar misli in dela njegova mamica, da ga neče in neče slišati in da se zaklepa pred njim.

Soba pa je bila prazna — no, vsaj njegove matere ni bilo več v nji. Tista visoka postelj je stala še tam, ali sveče so bile razmaknjene na vse strani in lončki rož tudi, a njegove mamice ni bilo več. Ni je bilo pa ni je bilo. Tinek je iztegnil glavo prav noter v sobo in pogledal po vseh kotih, če se ni morda mama nalašč kam skrila. Pa ni je bilo v nobenem kotu — nikjer ne!

Tinek je začel jokati na ves glas in klicati mater. Vrata v sobo so bila še vedno odprta. In prav čulo se je, kako sega njegov glas tja na vežo in v kuhinjo, toda vkljub temu je klical zaman.

Kaj pa, če bi odšla mati k stricu v mesto? Pa kako? Saj je bil stric danes tudi tu. Morda je pa odšla z njim?

In tako je bilo Tinku hudo in žalostno, kakor še morda nikoli prej. Kar hipoma se mu je zbudila težka misel, da je njegova mamica odšla in da je ne bo nikoli več našel. In nekaj grenkega mu je napolnilo dušo in sirota ni vedel, kaj bi počel. Siloma je zadržal jok, da bi slišal, ali se morda vendar kje ne oglasi mati ali kdorsibodi. Bilo mu je čimbolj tesno in dolgočasno in polaščal se ga je strah.

In ko je naslušal in naslušal, so zopet zapeli zvonovi doli pri cerkvi. Tinek se je ozrl v dolino in zagledal, kako gredo ljudje iz cerkve in se zbirajo v krogu tam blizu pokopališkega zidu. Nekaj časa so stali mirno, moški odkriti, potem so vsi poklekneli in kmalu zopet vstali, precej nato pa so začeli odhajati s pokopališča.

„Ha, zdaj morda kdo pride!“ si misli deček.

In res so prišli: njegov stric in njegova teta in tudi drugi ljudje.

Ko ga je zagledal stric, ga je pritisnil nase in mu rekel: „Pozabili smo nate, sirota!“

Kar je bilo žensk okolo, so začele jokati. Tudi Tinek je iznova zaplakal in brž povprašal strica: „Kje pa je moja mama?“

„Šla je počivat, pa kmalu pride,“ ga je potolažil stric.

„Samo da pride, pa da ni huda name.“

„Ni huda, ne, saj sedaj moli zate.“

Potlej so nekoliko pospravili po hiši. Kmalu na to pa se je ustavil pred vežo voz. Stric je zaklenil hišo in sedel s teto in Tinkom na voz.

„Sedaj boš moj, Tinek!“ je rekla teta, posadila otroka na kolena, stric pa je pognal konja.

Tamkaj pri stricu je dobil Tinek kmalu obilo novega znanstva. Iz vse sosesčine so prihajali otroci in se brž sprijateljili s Tinkom. Ker ni bilo njegove mamice od nikoder in nikoli, je večkrat povpraševal po nji. Pa so mu zmeraj pravili, da že pride. Po mamici je povpraševal, kadar je bil sam s stricem in s teto. Med otroki je imel drugega opravila dovolj. Podili so se po dvorišču, da se je dvigal prah in da je bilo časih treba tudi zažugati s palico. Najrajši bi bil Tinek seveda tak, kakršen je bil tisti gosposki deček, ki je stanoval v sosednji hiši in hodil že v šolo, doma pa posedal s knjigo v roki in se ni menil ni za Tinka ni za druge otroke. E, da je Tinek tak, bil bi še bolj gosposki in še manj bi se menil za druge kot ta ošabnež.

Pa ni bilo dolgo, ko je začel Tinek sanjati o drugih rečeh.

Nekoga dne so prikorakali tam po cesti vojaki. Tinek in stric in teta in sto drugih ljudi so jih šli gledat. Stric je posadil Tinka na ramo, da je bil hipoma za glavo večji od drugih ljudi. In gledal je po prašni cesti, koder so korakali vojaki v dolgih vrstah eden zraven drugega, drug za drugim — naprej in naprej. Morda jih je bilo sto ali pa petdeset, kdo bi

to vedel tako natanko. In vmes so bili nekateri, ki so jahali iskre konjiče in mahali s svetlimi sabljicami, da se je kar bliskalo na daleč po dolgi cesti. In godbo so imeli in prikorakali so prav v mesto in se razgubili po

njem. Eden s svetlo sabljico in iskrim konjičem je prijahal naravnost k stricu in ostal pri njem tisto noč in še drugi dan, ko so v mraku zopet odkorakali vojaki naprej, bogve kam.

Joj, kako si je želel Tinek svetle sabljice in iskrega konjiča! Tisti vojakov konjiček je bil tako prijazna žival. Nič mu ni storil, ko ga je potrepil po bokih! Vojak, ki ga je čedil v hlevu, ga je celo posadil nanj, da se je čutil Tinek ponosnega in mogočnega, da nikoli tega. In tudi sabljico mu je opasal oni prijazni vojak, samo malo dolga mu je bila in nekoliko težka, a ko doraste, mu bo ravno prav. Hotel je imeti tudi čepico s svetlimi gumbi in zlato vrvco okroginokrog. E, čepica bi mu bila že prav, samo glavo ima Tinek še premajhno, zato mu je zdrsnila čepica tja preko ušes do nosu in še dalje do ust. A pride doba, ko se mu tudi glava podebeli, da se bodo tudi na nji lesketali zlati gumbi.

In tako si želi Tinek naprej in naprej svetle sabljice in iskrega konjiča, njegova mati pa spi mirno in pokojno kraj tihe vaške cerkvice.

Notranja gorkota naše zemlje.

Spisal M. Pirč.

Da ima naša zemlja na svoji površini vso gorkoto edino le od solnca, to je gotovo vsakemu znano. Saj se lahko prepričamo vsak dan o tem. Komaj se prikaže zjutraj solnce na nebu, že čutimo večje gorkoto, in čim dlje časa nam sije, tem gorkeje je. Zvečer pa, ko solce zaide, prihaja vedno hladneje. To izpremembo gorkote opažamo povsod, kamor sežejo solnčni žarki.

Drugače pa je v kletih ali vodnjakih, ki leže pod zemeljskim površjem. Do teh solnčni žarki ne morejo prodreti; zato pa je v takih prostorih tudi poleti hladno, ko nas obdaja pod milim nebom blagodejna solnčna gorkota.

Toda varali bi se, ako bi mislili, da je v zemlji vedno hladneje, čim globočje pridemo. Ravno narobe! Gorkota v globokih jamah pojemlje namreč samo do gotove globočine — približno do 20 m pod površjem — potem pa raste vedno bolj in bolj. Rudarjem, ki izkopujejo globoke jame, je to posebno dobro znano. Čim globočje so pod zemeljskim površjem, tem gorkeje prihaja, in v celo globokih rovih, kakor na primer v Parušovici pri Rybniku v Šleziji, kjer je najglobočji rov na zemlji (2002 m) je vročina že neznosna; rudarji so morali opustiti nadaljno kopanje, ker bi ne mogli živeti v taki vročini.

O tej notranji gorkoti naše zemlje nas pa prepričajo tudi gorki vrelci, ki jih je vse polno na zemlji. Kraj Toplice na Dolenjskem vam je gotovo vsem znan, vsaj po imenu. Leto in dan izvira tam vrelc, ki je tako gorak, da se lahko v največji zimi brez skrbi kopljemo v njem. Po tem vrelcu so